

Iz Irana bez predrasuda i moraliziranja

FILMSKI FESTIVAL U PULI: Pobjednikom Berlinale »Nader i Simin se rastaju« započeo međunarodni program Europolis Meridijani filmskog festivala u Puli

Vedran JERBIĆ
vedran.jerbic@vjesnik.hr

Pobjednik Berlinalea »Nader i Simin se rastaju« iranskog redatelja Asghara Farhadija upriličio je početak međunarodnog programa ovogodišnjeg filmskog festivala u Puli (iako je još u petak započeo ciklus »Italije, zemlje prijatelja«), programa koji polako postaje nezaobilazna uvertira u nacionalni dio festivala.

Ove godine u Pulu su pristigli najbolji filmovi iz Berlina, Cannesa, Venecije, Karlovyih Vary, a očekuje se i retrospektiva Jamesa Ivorya

koji bi tom prilikom trebao posjetiti festival.

»Nader i Simin se rastaju« priča je o rastavi dvoje supružnika - Simin odlazi, ostavljajući Nadera s kćerkom i bolesnim ocem, te on biva prisiljen unajmiti kućnu pomoćnicu, no, ubrzo će doći između svađe i incidenta (između Nadera i kućne pomoćnice) zbog kojega će završiti na sudu.

Jednostavna autorska vizura i lako prohodna naracija ovdje može vrlo lako zavarati, poglavito ako se film gleda iz tipične zapadnjačke perspektive koja iransko društvo gleda tek kao sklop raznoraznih fundamentalizama.

Prije svega to je film o visokim, neprobojnim zidovima koje iz raznoraznih razloga podižemo oko sebe i koji nas štite, ali i nanose bol, no jednom podignuti teško se ruše. S obzirom da je riječ o iranskom filmu potpuno bi promašeno bilo govoriti isključivo o religijskom kontekstu tih zidova (iako on jest prisutan, no nipošto ne nudi cjelovito objašnjenje složenih obiteljskih i međuljudskih odno-

Pobjednik Berlinalea »Nader i Simin se rastaju« iranskog redatelja Asghara Farhadija

sa.). Nadalje tu je izrazito važan socijalni kontekst, jaz između više srednje i niže klase, no upravo tu se autor pokazuje kao vješt »univerzalist« izbjegavajući determinističko poimanje sukoba koji proizlazi iz tih razlika i odoljevajući da ga svede na nešto imanentno iransko. Koliko god je taj jaz dubok, u njegovom središtu redatelj pronalazi zametnutu ljudskost koja poput antičkog junaka Tezeja preživljava sve oluje i nevolje.

Nadalje ne smijemo zanemariti ni osobni psihološki obračun glavnog junaka sa samim sobom, gotovo autodestruktivnu liniju koju hrani nemogućnost pomirenja sa suprugom i poljuljan odnos s kćeri, a koji će ga dovesti na prag gubitka slobode i odsluženja zatvorske kazne.

Iz svega toga možemo zaključiti da, koliko god je Farhadijev film oštra kritika iranskog društva, posebice nepomirljivih klasnih razli-

ka, on je isto toliko i »pljuska« zapadnjačkom poimanju istog, jer svoditi njegovu misao na isključivo na patrijarhalnu ili islamsku komponentu, isto je kao i pokušati objasniti Fincherov »Klub boraca« kroz latentnu homoeroticnu potrebu za ponovnim »muškim« zblizavanjem kroz nasilje.

»Nader i Simin se rastaju« odličan je filmski uradak koji nam barem mrvicu približava kompleksnost iranske svakodnevnice i kulturološkog univerzuma kojeg najčešće percipiramo tek kroz površnu sliku koju nam senzacionalistički zapadnjački mediji prezentiraju kao dominantnu.

U ostatku programa u subotu prikazana je i simpatična komedija »Trofejna žena« Françoisa Ozona s Catherine Deneuve i Gerardom Depardieom (koja čini dio neformalnog festivalskog ciklusa o ženama), a u narednim dana iščekuje se i premijere dvojice velikana europske kinematografije Vacvala Have-la i Larsa von Triera »Odlazak« i »Melankolija«.